

Holger Danske

Der er i Danmark et gammelt slot, som hedder Kronborg, det ligger lige ud i Øresund, hvor de store skibe hver dag sejler forbi i hundredvis, både engelske, russiske og prøjsiske; og de hilser med kanoner for det gamle slot: "bum!" og slottet svarer igen med kanoner: "bum!" for således siger kanonerne "goddag!" - "mange tak!" ? Om vinteren sejler der ingen skibe, så ligger alt med is lige over til det svenske land, men det er ordentlig ligesom en hel landevej, der vajer det danske flag og det svenske flag, og danske og svenske folk siger hinanden: "goddag," - "mange tak!" men ikke med kanoner, nej med venligt håndtag, og den ene henter hvedebrød og kringler hos den anden, for fremmed mad smager bedst. Men pragten i det hele er dog det gamle Kronborg og under det er det at Holger Danske sidder i den dybe mørke kælder hvor ingen kommer, han er klædt i jern og stål og støtter sit hoved på de stærke arme; hans lange skæg hænger ud over marmorbordet hvori det er vokset fast, han sover og drømmer, men i drømme ser han alt hvad der sker heroppe i Danmark. Hver juleaften kommer en Guds engel og siger ham at det er rigtigt, som han har drømt, og at han godt kan sove igen, for Danmark er endnu ikke i nogen ordentlig fare! men kommer det i en, ja, så vil den gamle Holger Danske rejse sig så bordet revner, når han trækker skægget til sig! så kommer han frem og slår så det høres i alle verdens lande.

Alt dette om Holger Danske sad en gammel bedstefader og fortalte sin lille sønnesøn og den lille dreng vidste, at hvad bedstefader sagde, det var sandt. Og mens den gamle sad og fortalte, så snittede han på et stort træbillede, det skulle forestille Holger Danske og stilles forud på et skib, for den gamle bedstefader var billedsnitter, og det er sådan en mand, som skærer ud til skibenes galioner, efter som hvert skib skal kaldes, og her havde han udskåret Holger Danske, der stod så rank og stolt med sit lange skæg og holdt i den ene hånd det brede slagsværd, men støttede den anden hånd på det danske våben.

Og den gamle bedstefader fortalte så meget om mærkelige danske mænd og kvinder, at den lille sønnesøn til sidst syntes, at nu vidste han lige så meget, som Holger Danske kunne vide, der jo dog kun drømte derom; og da den lille kom i sin seng, tænkte han så meget derpå, at han ordentlig knugede sin hage

til sengedyngen og syntes at han havde et langt skæg, der var vokset fast i den.

Men den gamle bedstefader blev siddende ved sit arbejde og snittede på den sidste del deri, det var det danske våben; og nu var han færdig, og han så på det hele og han tænkte på alt, hvad han havde læst og hørt og hvad han i aften havde fortalt den lille dreng; og han nikkede og tørrede sine briller, satte dem på igen og sagde: "Ja i min tid kommer nok ikke Holger Danske! men drengen der i sengen kan måske få ham at se og være med når det rigtigt gælder," og den gamle bedstefader nikkede, og jo mere han så på sin Holger Danske, des tydeligere blev det ham at det var et godt billede han der havde gjort; han syntes ordentlig at det fik kulør, og at harnisket skinnede som jern og stål; hjerterne i det danske våben blev mere og mere røde og løverne sprang med guldkroner på.

"Det er dog det dejligste våben nogen i verden har!" sagde den gamle. "Løverne er styrke og hjerterne er mildhed og kærlighed!" og han så på den øverste løve og tænkte på kong Knud, der bandt det store England til Danmarks kongestol, og han så på den anden løve og tænkte på Valdemar, som samlede Danmark og betvang de vendiske lande; han så på den tredje løve og tænkte på Margrethe som forenede Danmark, Sverige og Norge; men idet han så på de røde hjerter, så skinnede de endnu stærkere end før, de blev til flammer som bevægede sig, og hans tanke fulgte hver af dem.

Den første flamme førte ham ind i et snævert mørkt fængsel; der sad en fange, en dejlig kvinde, Christian den Fjerdes datter: Eleonore Ulfeldt; og flammen satte sig som en rose på hendes bryst og blomstrede sammen med hendes hjerte, hun den ædleste og bedste af alle danske kvinder.

"Ja, det er et hjerte i Danmarks våben!" sagde den gamle bedstefader.

Og hans tanker fulgte flammen, som førte ham ud på havet, hvor kanonerne buldrede, hvor skibene lå indhyllet i røg; og flammen hæftede sig som et ordensbånd på Hvitfeldts bryst idet han til flådens frelse sprængte sig og sit skib i luften.

Og den tredje flamme førte ham til Grønlands usle hytter hvor præsten Hans Egede stod med kærlighed i ord og gerning, flammen var en stjerne på hans bryst,

et hjerte til det danske våben.

Og den gamle bedstefaders tanker gik foran den svævende flamme, thi hans tanke vidste hvor flammen ville hen. I bondekonens fattige stue stod Frederik den Sjette og skrev sit navn med kridt på bjælken; flammen bævede på hans bryst, bævede i hans hjerte; i bondens stue blev hans hjerte et hjerte i Danmarks våben. Og den gamle bedstefader tørrede sine øjne, for han havde kendt og levet for Kong Frederik med de sølvhvide hår og de ærlige blå øjne, og han foldede sine hænder og så stille frem for sig. Da kom den gamle bedstefaders sønnekone og sagde at det var sildigt, nu skulle han hvile, og at aftenbordet var dækket.

"Men dejligt er det dog hvad du der har gjort, bedstefader!" sagde hun. "Holger Danske og hele vort gamle våben! ? Det er ligesom om jeg havde set det ansigt før!"

"Nej det har du nok ikke!" sagde den gamle bedstefader, "men jeg har set det, og jeg har stræbt at snitte det i træ, således som jeg husker det. Den gang var det, da englænderne lå på Reden, den danske anden april, da vi viste vi var gamle danske! På "Danmark" hvor jeg stod i Steen Billes eskadre, havde jeg en mand ved min side; det var, som kuglerne var bange for ham! lystig sang han gamle viser og skød og stred, som var han mere end et menneske. Jeg husker hans ansigt endnu; men hvorfra han kom, hvorhen han gik, ved ikke jeg, ved ingen. Jeg har tit tænkt, det var nok gamle Holger Danske selv, der var svømmet ned fra Kronborg og hjalp os i farens stund; det var nu min tanke og dér står hans billede!"

Og det kastede sin store skygge helt op ad væggen, selv noget hen ad loftet, det så ud, som var det den virkelige Holger Danske selv, som stod der bag ved, for skyggen rørte sig, men det kunne da også være fordi flammen i lyset ikke brændte stadigt. Og sønnekonen kyssede den gamle bedstefader og førte ham hen i den store lænestol foran bordet, og hun og hendes mand, som jo var den gamle bedstefaders søn og fader til den lille dreng der lå i sengen, sad og spiste deres aftensmad, og den gamle bedstefader talte om de danske løver og de danske hjerter, om styrken og mildheden, og ganske tydeligt forklarede han at der var endnu en styrke foruden den der lå i sværdet og han pegede på hylden hvor der lå gamle bøger, hvor alle Holbergs komedier lå, de som så tit var læst, for de var så morsomme, man syntes ordentlig at kende alle de personer deri fra gamle dage.

"Se, han har også vidst at hugge!" sagde den gamle bedstefader; "han har hugget det gale og kantede af folk så langt han kunne!" og gamle bedstefader nikkede hen til spejlet, hvor almanakken stod med det "Rundetårn" og så sagde han: "Tyge Brahe, han var også en, som brugte sværdet; ikke til at hugge i kød og ben, men hugge en tydeligere vej op imellem alle himlens stjerner! ? Og så han, hvis fader var af min stand, den gamle billedsnitters søn, han vi selv har set med det hvide hår og de stærke skuldre, han som nævnes af alle verdens lande! ja han kunne hugge, jeg kan kun snitte! Jo, Holger Danske kan komme på mange måder, så at der i alle verdens lande høres om Danmarks styrke! Skal vi så drikke Bertels skål!"

Men den lille dreng i sengen så tydeligt det gamle Kronborg med Øresund, den virkelige Holger Danske som sad dybt dernede med skægget vokset fast i marmorbordet og drømte om alt hvad der sker her oppe; Holger Danske drømte også om den lille fattige stue, hvor billedsnitteren sad, han hørte alt hvad der blev talt og nikkede i drømme og sagde:

"Ja, husk kun på mig I danske folk! behold mig i tanke! jeg kommer i nødens time!"

Og uden for Kronborg skinnede den klare dag og vinden bar jægerhornets toner over fra nabolandet, skibene sejlede forbi og hilste: "bum! bum!" og fra Kronborg svarede det: "bum! bum!" men Holger Danske vågnede ikke hvor stærkt de skød, for det var jo bare: "Goddag!" ? "Mange tak!" Der skal skydes anderledes før han vil vågne; men han vågner nok, for der er krummer i Holger Danske!

* * *